

ВІЗУАЛЬНО-ТЕСТОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЙОДИДІВ ТА БРОМІДІВ У ПІДЗЕМНИХ СУПУТНЬО-ПЛАСТОВИХ ВОДАХ НАФТОГАЗОКОНДЕНСАТНИХ РОДОВИЩ

Наталія Нікітіна¹, Олена Решетняк¹, Наталія Німець², Поліна Луковікова¹

¹Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,

м. Харків, майдан Свободи, 4;

²Український НДІ Природних газів "УкрНДІгаз",

м. Харків, Гімназична наб., 20. e-mail: nikitina.karazin.ua

Йодиди та броміди мають високу рухливість у підземних водах, утворюють великі ореоли розсіяння, їх відносять до гідрогеохімічних індикаторів накопичення вуглеводнів. На глибині залягання 4-5.5 км масова концентрація йодидів у супутньо-пластовій воді може сягати 30 мг/л, бромідів – 300 мг/л, при цьому вміст бромю завжди значно перевищує вміст йоду. Концентрацію іонів I^- та Br^- у пробах супутньо-пластової води зазвичай визначають методом окисно-відновного титрування, а більшість методик фотометричного аналізу засновано на попередньому окисненні йодиду та броміду до молекулярних форм з подальшим галогенуванням органічних барвників. У якості окисників використовують хлорамін Т, $NaClO$, H_2O_2 або $Mn(III)$.

В роботі запропоновано для роздільного визначення іонів I^- та Br^- при їхній сумісній присутності у пробах супутньо-пластових вод окиснювати йодиди розчином 0.01 моль/л KIO_3 з рН 2 (H_2SO_4), броміди – розчином 0.005 моль/л $KBrO_3$. Йод, що утворювався, сорбували протягом 20 хв очищеними таблетками пінополіуретану (ППУ на основі змішаних етерів); таблетки набували жовтий колір. Молекулярний бром реагував з флуоресцеїном, попередньо іммобілізованим на ППУ (в розчині для модифікування таблеток $c(C_{20}H_{12}O_5)=5 \cdot 10^{-5}$ моль/л, рН 2 (H_2SO_4)), при цьому світло-жовті таблетки набували рожевий колір. Оптимальні умови іммобілізації реагентів та проведення гетерогенних індикаторних реакцій встановили, вимірюючи дифузне відбиття модифікованих таблеток ППУ. Експериментально оцінили межу визначення I^- та Br^- із використанням колірних шкал; її значення склало для йодидів 0.48 мг/л, для бромідів – 3.2 мг/л. Встановили, що визначенню йодидів не заважає 100-кратний надлишок бромідів. З іншого боку, залишок I_2 у розчині, що присутній в пробі після сорбції, впливає на результат подальшого визначення бромідів, тому надлишок I_2 видаляли з проби води шляхом сорбції таблетками ППУ протягом 20 хв (двох таблеток масою 0.3 г достатньо для повного видалення I_2). Встановили, що визначенню йодидів та бромідів при їхній сумісній присутності не заважають 1000-кратні надлишки аніонів SO_4^{2-} , F^- , Cl^- , VO_2^- , NO_3^- , S^{2-} . Правильність візуального визначення I^- та Br^- у пробах супутньо-пластової води підтвердили методом титриметрії.